

SLOVENSKÁ LITERATÚRA PO ROKU 1945

ČLOVEK V BOJI PROTI TOTALITE

LADISLAV MŇAČKO

ŽIVOT A TVORBA:

- 29.1.1919 – 24.2.1994
- básnik, prozaik, dramatik a novinár
- zakázaný autor
- zbavený československého občianstva
- vylúčený zo Zväzu slovenských spisovateľov
- emigroval
- vrátil sa až po roku 1989
- najznámejšie diela:
 - Ako chutí moc***
 - Smrť sa volá Engelchen***
 - Oneskorené reportáže***

Patril k zakázaným autorom, takmer dvadsať rokov sa o ňom nesmelo písať. Emigroval v roku 1968, žil v Rakúsku, vrátil sa po páde komunistického režimu.

Oneskorené reportáže – 11 umeleckých reportáží, ktoré sú svedectvom o politických procesoch v 50-tych rokoch, o zničených osudoch nevinne odsúdených ľudí. Vyrovnáva sa aj s vlastnou minulosťou komunistického žurnalistu, ktorý svojimi článkami tiež prispel k šíreniu lži a klamstva.

Vydal aj dve veľmi úspešné beletristické diela – vojnový román **Smrť sa volá Engelchen** a román **Ako chutí moc**.

Je to politicko-karikatúrny román, ktorý zobrazuje praktiky komunistických funkcionárov. Rozpráva o tom, ako sa z bývalého funkcionára a partizána stal bezcharakterný politik a karierista. Kniha najskôr vyšla v zahraničí v anglickom a nemeckom preklade.

V románe poukázal autor aj na mnohé deformity socialistického totalitného režimu, napr. na často nezmyselný, absurdný systém rozhodovania v oblasti politiky, ekonomiky, kultúry, alebo na praktiky tajnej polície. Ústrednou myšlienkou je autorovo presvedčenie o deštruktívnej povahe akejkoľvek totalitnej moci. Upozorňuje, že na moc treba byť pripravený, pretože ak sa niekto stane zrazu mocným, nevie, čo s ňou. Nevie, ako ju správne použiť, a preto môže napáchať viac zla ako dobra.

Obsah

Fotografista Frank prichádza do smútočnej siene, kde sa bude konať dva dni trvajúca rozlúčka s jedným z najvyšších funkcionárov štátu. Má robiť fotografie pre tlač. Poznal mŕtveho, spomína na to, akým človekom býval, keď ešte bol jeho priateľom, a akým sa stal, keď postupoval do stále vyšších funkcií.

Frank ho poznal počas Povstania ako veliteľa legendárnej partizánskej skupiny. Vtedy bol ešte odvážny, energický, mal veľkú autoritu. Neskôr sa však začal meniť, stúpал ako funkcionár, ale moc ho zmenila, zdeformovala jeho charakter. Považoval sa za neomylného, v mene triedneho boja zničil a odstránil mnohých ľudí vo svojom okolí, nikomu neveril, bál sa o svoje postavenie. Postupne stratil priateľov, ani Frank sa s ním už nestýkal. Sledoval však jeho kariéru, ako fotograf mal v trezore celú zbierku kompromitujúcich záberov. Funkcionár sa rozviedol, vzal si svoju mladú sekretárku, ale nežili dobre. So synom z prvého manželstva mal veľmi zlý vzťah. Okúsil, ako chutí sláva, moc, peniaze, ale neprišiel na to, že v živote sú aj väčšie hodnoty. Zomrel opustený, stratil nielen česť a tých, ktorí ho skutočne mali radi, ale aj postavenie – nemal už skutočnú moc, pred definitívnym pádom ho „zachránila“ iba choroba a smrť (ešte aj jej príčinu dali zmeniť z urémie na leukémiu, lebo prvá diagnóza nebola dost' dôstojná).

„Načo ti bola všetka tá moc, ktorú si získal? Ako ti chutila? V čom ti pomohla, čo ti vyriešila, kam ťa dovedla?... O desať rokov ťa už nespomenú ani v historickom kalendári... Stálo to všetko za to, takto potlačiť, zničiť, zradiť sám seba? Bývali časy, keď zástupy šli za tebou do ohňa. A predvčerom ti nemal ani kto oči zatlačiť... Nie smútok. Nie nenávisť. Ale neúčasť, ľahostajnosť, ty mŕtvy, ľahostajnosť ťa bude sprevádzať na tvojej zajtrašej poslednej ceste do zabudnutia.“

Ako chutí moc

Téma: Analýza života človeka, ktorého nekontrolovateľná moc postupne rozkladá mravne, ľudsky a politicky.

Idea: Moc nie je ani dobrá, ani zlá – môže sa stať dobrom alebo zlom, záleží na tom, kto ju používa.

